PROKURATUUR

Kriminaalmenetluse lõpetamise määrus

Koostamise kuupäev:	23.11.2026
Koostaja ametinimetus ja nimi:	abiprokurör Triinu Hordo
Ametiasutuse nimi:	Viru Ringkonnaprokuratuuri I osakond
Kriminaalasja number:	26259000364

Viru Ringkonnaprokuratuur menetleb käesolevat kriminaalasja, milles alustati menetlust 06.05.2026 XXX Xxxxxxx XX esindaja süüteoteate ajendil, millest ilmnes, et X.X võib olla toime pannud ettevõtte varade (sularaha) omastamise.

X.X kahtlustatakse KarS § 201 lg 1 järgi selles, et ta XX Xxxxxxx XX müügiesindajana pööras ebaseaduslikult enda kasuks ettevõttele kuuluva sularaha summas 3660,70 eurot. Kahtlustuse kohaselt võttis X 18.03.2025 Xxxxxxxx Xxx vallas X alevikus Y.Y vastu nimetatud summa tasuna XXX poolt Xxxxx-Xxxxxx Xxxxxxx vallas Xxxxxxx külas X tallu paigaldatud videovalvesüsteemi eest, kuid jättis raha ettevõttele üle andmata ning kulutas selle isiklikuks otstarbeks. Sellega tekitas ta XX Xxxxxxxx XX-le varalist kahju 3660,70 eurot.

Kahtlustuses kirjeldatud asjaolusid kinnitavad kogumis Y.Y ja kannatanu esindaja C.C ütlused, hinnapakkumine nr T202500361, Y ja X sõnumivahetus ning X enda ütlused. Y kinnitas, et tasus ettevõtte osutatud teenuse eest sularahas X-le; tema esitatud 18.03.2025 sõnumivahetuses on X teatanud tasumisele kuuluvaks summaks 3660,70 eurot ning kokku on lepitud samal õhtul kohtumine Y elukohas. C ütlustest nähtub, et raha ettevõtteni ei jõudnud ning X väitis esialgu, et klient ei ole tasunud, kuid tunnistas hiljem raha endale jätmist. X võttis 20.11.2026 ülekuulamisel kahtlustuses kirjeldatud teo omaks ning selgitas, et sai raha Ylt XX Xxxxxxx XX esindajana ettevõtte teenuse eest, kuid kasutas seda rahaliste raskuste tõttu enda otstarbeks. Ehkki algsetes materjalides esinevad summad 3625 ja 4028,22 eurot ning raha vastuvõtmise kuupäevana ka 21.03.2025, toetavad Y sõnumivahetusele tuginevad ütlused ja sõnumivahetus koos X poolt täpsustatud kahtlustuse omaksvõtuga järeldust, et ta võttis 18.03.2025 vastu ja jättis ettevõttele üle andmata 3660,70 eurot.

Eeltoodud tõendeid kogumis hinnates leian, et X.X käitumises on täidetud KarS § 201 lg-s 1 sätestatud omastamise objektiivsed ja subjektiivsed koosseisutunnused. Objektiivse koosseisu seisukohalt oli X valduses tema jaoks võõras vallasasi – XX Xxxxxxx XX-le teenuse eest tasutud sularaha –, mille ta sai enda kätte ettevõtte esindajana ning pidi ettevõttele üle andma. Raha isiklikuks otstarbeks ärakulutamisega ei piirdunud X üksnes üleandmiskohustuse täitmata jätmisega, vaid käsutas ettevõttele kuuluvat raha enda omana, väljendades sellega selle ebaseaduslikult enda kasuks pööramise tahet. Subjektiivse koosseisu seisukohalt nähtub X enda ütlustest, et ta teadis raha kuulumisest ettevõttele ja selle ettevõttele üleandmise kohustusest, kuid otsustas raha sellest hoolimata isiklike vajaduste rahuldamiseks kasutada. Sellest järeldub, et ta tegutses vähemalt otsese

tahtlusega; nimetatud järeldust toetab ka raha saamise esialgne varjamine väitega, et klient ei ole teenuse eest tasunud. Õigusvastasust ja süüd välistavad asjaolud puuduvad.

Kriminaaltoimiku materjalide pinnal on tõendatud, et X.X on talle etteheidetava kuriteo toime pannud. Prokurör peab põhjendatuks lõpetada kriminaalmenetlus KrMS § 202 lg-te 1 ja 7 alusel otstarbekuse kaalutlusel, määrates kahtlustatavale kohustused.

KrMS § 202 lg 1 kohaselt võib kriminaalmenetluse kahtlustatava või süüdistatava nõusolekul lõpetada, kui menetluse esemeks on teise astme kuritegu, isiku süü ei ole suur ning kriminaalmenetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi. Sama paragrahvi lg 7 järgi võib menetluse lõpetada ja kohustused määrata prokuratuur, kui tegemist on teise astme kuriteoga, mille eest karistusseadustiku eriosa ei näe ette vangistuse alammäära või näeb karistusena ette üksnes rahalise karistuse.

X.X etteheidetav KarS § 201 lg 1 järgi kvalifitseeritav tegu on teise astme kuritegu, mille puhul on menetluse lõpetamine prokuratuuri pädevuses.

Süü suuruse hindamisel tuleb lähtuda konkreetse teo asjaoludest, eelkõige selle toimepanemise viisist, tahtluse intensiivsusest, teo ulatusest ja tekitatud tagajärjest. Ka Riigikohtu praktikas on süü suurust iseloomustavate asjaoludena käsitletud koosseisupärase käitumise süstemaatilisust ja tagajärje raskust (RKKKo 3-1-1-76-12). X tegutses tahtlikult, kasutas ära tööandja usaldust ning jättis enda kätte raha, mille klient oli talle üle andnud ettevõtte esindajana. Samuti varjas ta raha saamist, väites, et klient ei ole teenuse eest tasunud. Neid asjaolusid ei saa süü suuruse hindamisel tähelepanuta jätta. Samas piirdub Xle esitatud kahtlustus ühelt kliendilt ühe teenuse eest saadud makse omastamisega. Toimiku materjalidest ei nähtu, et tegemist oleks olnud korduva või süstemaatilise omastamisega või et varavastaste süütegude toimepanemine oleks talle omane käitumisviis. Neid asjaolusid kogumis hinnates on alust käsitada juhtunut pigem ühekordse õigusvastase valikuna kui väljakujunenud käitumismustrina.

Kannatanule tekitatud 3660,70 euro suurune kahju ei ole ebaoluline. Samas piirdub etteheidetava teo varaline tagajärg ühe kliendimakse ettevõttele üle andmata jätmisega ning esitatud materjalidest ei nähtu täiendavaid olulisi tagajärgi ettevõtte tegevusele. X selgitas ülekuulamisel, et kasutas raha enda otstarbeks rahaliste raskuste tõttu. See ei õigusta ettevõtte vara enda kasuks pööramist ega kõrvalda teo tahtlikkust, kuid aitab selgitada teo kujunemist. Prokurör ei pea X süüd olematuks ega tegu vähetähtsaks. Teo ühekordset iseloomu esitatud kahtlustuse piires, selle ulatust, toimepanemise viisi ja varalise tagajärje suurust kogumis hinnates leiab prokurör, et X.X süü ei ole KrMS § 202 tähenduses suur.

Avaliku menetlushuvi hindamisel tuleb eraldi kaaluda, kas X edaspidise õiguskuulekuse saavutamiseks või õiguskorra kehtivuse kinnitamiseks on vajalik menetluse jätkamine kohtus. Riigikohus on selgitanud, et oportuniteedipõhimõttega antud kaalutlusõigus teenib lisaks menetlusökonoomiale ka proportsionaalsuse põhimõtet, võimaldades vältida teo asjaolusid arvestades ilmselt mittemõõdukat kriminaalrepressiooni (RKKKo 3-1-1-85-04, p 16). Hinnata tuleb, kas konkreetse teo ja isiku puhul on kannatanu õiguste kaitse ja uute kuritegude ärahoidmine saavutatavad vähem koormava, kuid sisuliselt piisava sekkumisega.

Karistusregistri väljavõtte järgi puuduvad X kehtivad karistused ning selles kajastub üksnes arhiveeritud liiklusväärteokaristus. Ülekuulamisel võttis X kahtlustuses kirjeldatud teo omaks, tunnistas raha isiklikuks otstarbeks kasutamist ega vaidlustanud, et klient andis raha talle ettevõtte esindajana, mitte eraisikuna. Ta väljendas kahetsust ja kinnitas, et on saanud juhtunust õppetunni. Neid ütlusi koos vastutuse võtmise ja kahju hüvitamise valmisolekuga hinnates on prokuröril alust pidada kahetsust siiraks. Samas tuleb arvestada, et X ei avaldanud raha omastamist kohe, vaid alles pärast tööandja küsimusi, ning kahju on jätkuvalt hüvitamata. Seetõttu ei saa üksnes kahetsusavaldust ja hüvitamislubadust pidada piisavaks reageeringuks. Nendega peavad kaasnema konkreetse tähtajaga ja kontrollitavad kohustused.

X kinnitas 20.11.2026 ülekuulamisel, et on leppinud kannatanu esindajaga kokku kahju tasumises 11.12.2026. Kannatanu on esitanud samas summas kahjunõude. Kahju täieliku hüvitamise kohustus on seega vahetult seotud kannatanu varalise huvi kaitsega, mitte üksnes kahtlustatava üldise lubadusega oma käitumist muuta. Kahju hüvitamise määramisega menetluse lõpetamisega kaasnevaks kohustuseks tagab riik kannatanu huvide kaitse ega jäta kokkuleppe täitmist üksnes X vabatahtliku lubaduse tasandile. Kui X jätab kahju prokuröri määratud tähtajaks hüvitamata ega täida talle pandud kohustust, annab see aluse kriminaalmenetluse uuendamiseks ja asja edasiseks menetlemiseks kohtus, kus on võimalik lahendada ka kannatanu tsiviilhagi ning mõista tekitatud kahju Xlt välja. Koos kohustusega hoiduda 1 aasta jooksul uue tahtliku kuriteo toimepanemisest ja kohustuste rikkumise korral menetluse uuendamise võimalusega on tegemist sisulise mõjutamisega, mitte pelgalt reageerimisest loobumisega.

Tööandja vara ja majanduskäibes vajaliku usalduse kaitse on avalikes huvides. Sellest ei tulene siiski, et igale omastamisjuhtumile saab piisavalt reageerida üksnes süüdimõistva kohtuotsusega. Käesolevas asjas ei jäeta teole reageerimata: X suhtes on läbi viidud kriminaalmenetlus, talle on esitatud kahtlustus ning menetluse lõpetamisega kaasnevad kahju täieliku hüvitamise ja edasise käitumisega seotud kohustused. Sellega antakse üheselt mõistetav hinnang teo lubamatusele ning säilib võimalus kohustuste rikkumisele reageerida. Arvestades etteheite piiritletud ulatust, toimikus kajastuvaid karistusandmeid, X teo omaksvõttu, siirast kahetsust ja valmisolekut kahju hüvitada, on senine menetlusega sekkumine ja hoiatamine koos nimetatud kohustustega piisavad, et suunata ta tagasi õiguskuulekale teele. Kohtuliku karistamise vältimatu vajadus neist asjaoludest ei tulene. Seetõttu leiab prokurör, et nii üld- kui ka eripreventiivsed eesmärgid on saavutatavad ilma kohtuliku karistamiseta ning kriminaalmenetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi.

Prokurör suhtles 23.11.2026 kahtlustatava ja kannatanu esindajaga telefoni teel. Kahtlustatav avaldas, et neil on kannatanuga kokkulepe, mis hõlmab ka omavaheliste muude võlgade tasaarveldamist ning tal ei pruugi eluliselt olla võimalik kahju täies ulatuses hüvitamine 11.12.2026ks. Kannatanu huvide kaitseks peab prokurör põhjendatuks panna Xle kohustus hüvitada XXX-le tekitatud kahju summas 3660,70 eurot hiljemalt 15.01.2027 ning esitada prokuratuurile kahju hüvitamist kinnitav tõend hiljemalt 18.01.2027. Kahju on praegu veel hüvitamata, mistõttu on oluline siduda selle heastamine konkreetse tähtaja ja täitmise kontrolliga. Kahju loetakse hüvitatuks, kui kannatanu kinnitab, et kahju on hüvitatud. Kannatanu esindaja on kinnitanud prokurörile valmisolekut saata sellekohane kinnitav e-kiri.

Lisaks peab prokurör vajalikuks määrata Xle kohustus hoiduda 1 aasta jooksul kriminaalmenetluse lõpetamisest, s.o kuni 23.11.2027, uue tahtliku kuriteo toimepanemisest.

Nimetatud kohustused on kogumis piisavad, et suunata kahtlustatav tagasi õiguskuulekale teele. Kahju hüvitamise kohustus on suunatud teo tagajärje heastamisele ning uue tahtliku kuriteo toimepanemisest hoidumise kohustus koos menetluse uuendamise võimalusega toetab edasist õiguskuulekat käitumist. Arvestades kahtlustatava rahalisi raskusi, kahju täieliku hüvitamise kohustust ja tema suhtumist toimepandusse, ei ole täiendava rahalise kohustuse määramine vajalik.

X.X on selgitatud kriminaalmenetluse lõpetamise võimalust KrMS § 202 alusel. Ta on 23.11.2026 nõustunud menetluse lõpetamisega ning kinnitanud, et on valmis hüvitama kannatanule kahju eespool nimetatud tähtajaks, esitama selle kohta tõendi ja hoiduma 1 aasta jooksul uue tahtliku kuriteo toimepanemisest. Kahtlustatavat on hoiatatud, et kohustuste täitmata jätmine toob kaasa kriminaalmenetluse uuendamise. Menetluse lõpetamine ei tähenda teo õigustamist, vaid seda, et käesoleval juhul on nii kannatanu õiguste kaitse kui ka uute kuritegude ärahoidmine saavutatavad ilma kohtuliku karistamiseta. Kõiki eespool kirjeldatud asjaolusid kogumis hinnates leiab prokurör, et X süü ei ole suur ning kriminaalmenetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi ning kriminaalmenetlus tuleb lõpetada.

Juhindudes KrMS § 202 lg-test 1, 2 ja 7 ning §-st 206, abiprokurör määras:

1. Lõpetada kriminaalasjas nr 26259000364 menetlus.
2. Kohustada X.X:
   2.1. KrMS § 202 lg 2 p 1 alusel hüvitama kannatanule XX Xxxxxxx XX tekitatud kahju summas 3660,70 eurot hiljemalt 15.01.2027 ning esitama kahju täielikku hüvitamist kinnitava tõendi (nt maksekorralduse koopia või kannatanu kinnituskiri) prokuratuurile hiljemalt 18.01.2027 elektrooniliselt virurp.kohustused@list.prokuratuur.ee või paberkandjal prokuratuuri Rakvere esindusse (Kreutzwaldi 5a, Rakvere).
   2.2. KrMS § 202 lg 2 p 7 alusel mitte toime panema uut tahtlikku kuritegu kriminaalmenetluse lõpetamisest 1 aasta jooksul, s.o kuni 23.11.2027.
3. Määratud kohustuste täitmise tähtajad: 18.01.2027 (p 2.1); 23.11.2027 (p 2.2). Kui isik ei täida määratud tähtaja jooksul talle pandud kohustust, võib prokuratuur kriminaalmenetluse määrusega uuendada.
4. KrMS 4. peatükis loetletud tõkendite ja muude kriminaalmenetluse tagamise vahendite tühistamine: ei ole kohaldatud.
5. Asitõendid või äravõetud või konfiskeerimisele kuuluvad objektid: puuduvad.
6. KrMS § 206 lõike 2^1 alusel teavitada kriminaalmenetluse lõpetamisest Eesti Kohtuekspertiisi Instituuti ja kustutada ABIS-st ja RSBR-st järgmised andmed: ei teavitata, andmeid ei kogutud.
7. Kriminaalmenetluse kulud: puuduvad.
8. Vastavalt KrMS § 206 lõikele 2 tuleb kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia viivitamata saata: kannatanu XXX Xxxxxxx XX esindajale C.C ja kahtlustatavale X.X.
9. Kannatanul on õigus vastavalt KrMS § 206 lõikele 3 tutvuda kriminaaltoimikuga kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia saamisest alates kümne päeva jooksul menetluse lõpetanud prokuratuuris. Kui füüsilisest isikust kannatanu ei valda eesti keelt, võib ta kümne päeva jooksul taotleda kriminaalmenetluse lõpetamise määruse sisust arusaamiseks selle teksti tõlkimist emakeelde või keelde, mida ta valdab.
10. Kahtlustataval on õigus vastavalt KrMS § 34^1 lõikele 5 tutvuda lõpetatud kriminaalasja kriminaaltoimiku materjalidega pärast seda, kui kannatanu ei ole menetluse lõpetamist tähtajaks vaidlustanud, välja arvatud juhul, kui KrMS-s on kriminaaltoimiku materjalidega tutvumiseks sätestatud varasem aeg.

Edasikaebamise kord

Vastavalt KrMS § 207 lõigetele 2 ja 3 võib kannatanu esitada kaebuse Riigiprokuratuurile (Wismari 7, Tallinn 15188) põhistatud kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia saamisest arvates kümne päeva jooksul, kuid mitte hiljem kui üks kuu pärast nimetatud määruse koopia saatmist kannatanu aadressile või elektronposti aadressile, mille kannatanu on menetlejale avaldanud.

(allkirjastatud digitaalselt)
Triinu Hordo
abiprokurör

Olen menetluse lõpetamise ja määratud kohustustega nõus: (allkirjastatud digitaalselt)
X.X